herpy

GEKONY

Giant bent-toed gecko

Cyrtodactylus irianjayaensis

Cyrtodactylus irianjayaensis to duży, masywny, nocny gekon naziemny z lasów deszczowych zachodniej części Nowej Gwinei, o wyraźnie zarysowanych pręgach i długich, ostrych pazurach. Gatunek jest rzadko spotykany w terrariach, wymaga wysokiej wilgotności powietrza i umiarkowanej temperatury, a najlepiej sprawdzi się u hodowcy, który miał już do czynienia z gekonami.

Rodzina: Gekkonidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**30-35 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**21-23 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**100-130 dni** przy 24-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Brak danych (DD)**

O gatunku

Cyrtodactylus irianjayaensis to duży gekon o masywnej budowie z rodzaju *Cyrtodactylus*. Dorosłe osobniki osiągają ponad 30 cm długości razem z ogonem, a podane w tabeli 30-35 cm to szacunek. Ciało pokrywają drobne guzki, a ubarwienie tworzą ciemne poprzeczne pręgi na jaśniejszym tle. Brzegi pręg są ząbkowane i jest to najczęściej wykorzystywana cecha pozwalająca odróżnić ten gatunek od *C. louisiadensis*, z którym przez długi czas był mylony. Palce są długie i lekko zgięte w stawie, a wszystkie stopy mają duże, ostre pazury.

Gatunek został opisany w 2001 roku przez Herberta Röslera na podstawie zwierząt z zachodniej części Nowej Gwinei. Naukowa nazwa gatunkowa nawiązuje do lokalizacji typowej, dawnej indonezyjskiej prowincji Irian Jaya. Wcześniej zwierzęta te sprzedawano jako nowogwinejską formę *C. louisiadensis*. Późniejsza rewizja gatunków z tego rodzaju występujących na Nowej Gwinei rozdzieliła oba taksony.

Ten gekon jest drapieżnikiem, który zjada dużą zdobycz, i ma opinię delikatnego. Nie jest to prawdą, jeśli spełnione są jego wymagania dotyczące wilgotności i temperatury. Nie nadaje się do brania na ręce. Łatwo się stresuje i potrafi mocno ugryźć, a także zranić pazurami. W zamian wieczorami, gdy wychodzi z kryjówki i poluje, jest bardzo ciekawy do obserwowania. Długość życia nie jest udokumentowana, a podane w tabeli 10-15 lat to szacunek oparty na innych dużych gekonach.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Występowanie i środowisko

Cyrtodactylus irianjayaensis występuje w zachodniej części Nowej Gwinei w Indonezji, w rejonie Ptasiej Głowy (półwysep Doberai), na wyspie Salawati i w okolicach Sorong. Odnotowano też stwierdzenia dalej na południe, w okolicach Kaimany i Fakfak, ale nie zostały one potwierdzone w literaturze naukowej.

Informacje o występowaniu gatunku również w Papui-Nowej Gwinei są niejasne. Gatunki z tego rodzaju żyjące na Nowej Gwinei zostały podzielone, a wcześniejsze dane prawdopodobnie obejmują kilka gatunków. Z całą pewnością gatunek znany jest tylko z lokalizacji typowej, ale prawdopodobnie jest po prostu znacznie słabiej zbadany, niż to sugeruje.

> **Naturalny zasięg:** Indonezja.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w wilgotnym lesie tropikalnym, gdzie przebywa na ziemi oraz na najniższych gałęziach, pniach i fragmentach skał. Prowadzi częściowo naziemny tryb życia i wspina się tylko nisko. W dzień ukrywa się w zagłębieniach, pod korą i pod przewróconymi pniami, a nocą wychodzi na polowanie.

Pochodzi z chłodnego środowiska tropikalnego, w którym nigdy nie jest sucho. Powietrze jest nasycone wilgocią, a zwierzęta regularnie moczą się w wodzie. Pomiarów z miejsc występowania jest niewiele. Temperatury zalecane w terrarium opierają się więc na doświadczeniach z niewoli, a nie na pomiarach w naturze.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Gatunek jest duży i masywny, korzysta zarówno z dna, jak i z niskich gałęzi, dlatego powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość. Para potrzebuje więcej miejsca, zwłaszcza większej powierzchni dna.

Urządź terrarium grubymi gałęziami, korą korkową i rurami korkowymi na różnych wysokościach. Zawsze musi być co najmniej jedna szczelna kryjówka, bo zwierzę czuje się bezpiecznie tylko wtedy, gdy może się do niej wcisnąć. Rośliny, ściółka z liści i fragmenty z żywym torfowcem utrzymują wilgoć i dają schronienie. Jako podłoże stosuje się grubą warstwę wilgotnej mieszanki włókna kokosowego i torfu, najlepiej z warstwą torfowca na wierzchu. Zwierzęta odłowione z natury mogą mieć pasożyty, dlatego trzymaj nowe osobniki osobno i daj je przebadać.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

TEMPERATURA

Cyrtodactylus irianjayaensis pochodzi z chłodnych obszarów tropikalnych i nie jest zwierzęciem, które wygrzewa się w cieple. W dzień temperatura powinna wynosić 22-26 °C, a w nocy może spadać do 21-23 °C. Utrzymuj w całym terrarium temperaturę między 21 a 27 °C. W temperaturze pokojowej mieszczącej się w tych granicach gatunek dobrze się czuje i rozmnaża.

Nie trzeba robić miejsca do wygrzewania jak u gatunków pustynnych. Nie stosuj spotu ani lampy grzewczej i ustaw terrarium w chłodnym miejscu, bez bezpośredniego słońca. Gdy temperatura dochodzi do około 30 °C, powietrze wysycha, a zwierzę się stresuje. Termometr cyfrowy przy dnie i drugi wyżej pokażą, czy temperatura utrzymuje się na właściwym poziomie.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek wymaga wysokiej wilgotności powietrza, 70-100 %. Dokładnie zraszaj terrarium co najmniej dwa razy dziennie, tak aby podłoże i liście były mokre, i utrzymuj podłoże stale wilgotne, ale bez stojącej wody. Konieczne są dobre otwory wentylacyjne, żeby powietrze nie stawało się zastałe i stęchłe.

Gekon regularnie korzysta z wody, by w niej leżeć. Postaw miskę ze świeżą wodą, na tyle dużą, by całe zwierzę mogło w niej siedzieć, i często wymieniaj wodę.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i nie potrzebuje silnego światła. Zwykłe, słabe oświetlenie przez 12 godzin dziennie w zupełności wystarczy, a słabe światło księżycowe pozwala obserwować zwierzę nocą. Nie udokumentowano, by UVB było dla tego gatunku niezbędne. Słaba lampa UVB przeznaczona dla gatunków cieniolubnych może stanowić dodatkowe zabezpieczenie, jeśli w całym terrarium jest cień i są kryjówki.

Nie stosuj mocnych lamp punktowych. Nagrzewają i wysuszają terrarium, a gatunek unika silnego światła.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

C. irianjayaensis to żarłoczny łowca, który zjada dużą zdobycz. Podstawą diety są owady, takie jak karaczany, duże świerszcze i szarańcza. Od czasu do czasu dla urozmaicenia można podać noworodka myszy. Owady nie mogą być większe niż szerokość głowy zwierzęcia.

Oprószaj owady wapniem przy co drugim karmieniu, a przy każdym, gdy samica składa jaja. Dodatkowo co jakiś czas podawaj suplement witaminowy z D3. Dorosłe osobniki karm 2-3 razy w tygodniu wieczorem, a młodym, które karmi się częściej, wybieraj mniejszą zdobycz.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest spokojny, ale łatwo się stresuje i nie powinno się go brać na ręce. Ma długie, ostre pazury i potrafi bardzo mocno ugryźć. Pracuj w terrarium powoli i trzymaj się z dala od kryjówki zwierzęcia, żeby go nie wystraszyć. Zwierzęta są aktywne nocą, a w dzień się ukrywają.

Zwykle trzyma się je pojedynczo lub w parach. Nie udokumentowano, czy można trzymać razem kilka samic, a dwóch samców nie należy trzymać razem. Podobnie jak w przypadku innych gatunków z tego rodzaju warto mieć zapasowe terrarium, by móc rozdzielić zwierzęta, jeśli pojawią się konflikty.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć można określić po wybrzuszeniach hemipenisów u nasady ogona samca oraz po porach przedodbytowych przed kloaką. Nie udokumentowano wieku ani masy, w których gatunek osiąga dojrzałość płciową. Zgodnie z ogólną zasadą dla dużych gekonów zarówno samce, jak i samice powinny być w pełni wyrośnięte, zanim zostaną połączone. Samice, które zbyt wcześnie trafiają do rozrodu, tracą wapń i mogą doznać trwałych uszkodzeń.

GODY I KOPULACJA

Informacji o kopulacji jest niewiele. Gatunek rozmnaża się w temperaturze pokojowej przez cały rok. Nie udokumentowano szczególnego okresu zimowego spoczynku. Wpuść samca do samicy, do jej terrarium, i obserwuj kopulację. Rozdziel zwierzęta, jeśli samiec przegania lub gryzie samicę.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gekon jest jajorodny. Liczba jaj i odstępy między zniesieniami nie są udokumentowane dla tego gatunku, ale jak u większości gatunków z rodzaju samica prawdopodobnie składa jedno lub dwa jaja naraz i tylko kilka razy w roku. Jaja są prawdopodobnie zakopywane w podłożu, np. u podstawy rośliny, więc zapewnij samicy głębokie, wilgotne miejsce do składania jaj. Część jaj może być niezapłodniona.

INKUBACJA

Jaja przenosi się do pojemnika z wilgotnym wermikulitem, w którym mieszanka jest wilgotna, ale nie mokra, i nie należy ich obracać. Temperatura i czas inkubacji nie są udokumentowane dla tego gatunku. Podane w tabeli 24-27 °C i 100-130 dni to szacunki, a wyklucie może nastąpić później. Utrzymuj stałą temperaturę i unikaj temperatur powyżej 28 °C.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Doświadczeń z odchowem młodych jest niewiele. Użyj małego pojemnika z wilgotnym podłożem, kryjówką i płytką wodą, a temperaturę utrzymuj na poziomie około 22-24 °C. Podawaj małe owady, takie jak skoczogonki i małe świerszcze oprószone wapniem, gdy tylko młode zaczną jeść. Rozdziel młode wcześnie, jeśli dochodzi do gryzienia albo któreś zostaje w tyle.

Zdrowie i częste błędy

Dla *Cyrtodactylus irianjayaensis* nie udokumentowano konkretnych chorób. Najbardziej prawdopodobne problemy wynikają z nieodpowiednich warunków i są znane u pokrewnych gekonów:

- Temperatura powyżej 27 °C lub zbyt suche powietrze, co powoduje stres i słaby apetyt.
- Pleśń i problemy skórne przy podłożu, które jest stale mokre i słabo wentylowane.
- Pasożyty u zwierząt odłowionych z natury. Daj do zbadania próbkę kału u weterynarza doświadczonego w leczeniu gadów.
- Niedobór wapnia, jeśli pokarm nie jest suplementowany wapniem, zwłaszcza u samic składających jaja.
- Ugryzienia i stres, jeśli zwierzę jest brane na ręce lub ma za mało kryjówek.

Udaj się do weterynarza, jeśli gekon chudnie, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osłabiony.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.